

کاربرد تکنولوژی در آموزش و پژوهش های زبان

۱. آموزش زبان به کمک کامپیوتر

در سالهای اخیر توجه به علوم بینابینی زیاد شده است مثلا کاربرد ریاضی در شیمی. از طرفی رشد کامپیوتر باعث شده است در همه رشته ها وارد شده و تقریبا هیچ رشته ای بی تاثیر از این فناوری نباشد. در رشته ی کاربرد کامپیوتر در آموزش زبان نیز سعی می کنیم با استفاده از فناوری های نوین، به فارغ التحصیلان این رشته بیاموزیم چگونه از این فناوری های نوین برای آموزش زبان انگلیسی استفاده کنند. در یادگیری الکترونیک سعی می کنیم رشته ای را به صورت الکترونیکی ارائه کنیم. مثلا رشته ی زبان فارسی را بصورت الکترونیک ارائه کنیم. یعنی شکل آموزش تغییر کرده ولی محتوا همان است. در این رشته سعی بر تربیت کسانی داریم که با قابلیت های موجود در حوزه ی اینترنت و کامپیوتر آشنا شده و از آنها برای تدریس خود استفاده نموده و یا در محیط های آموزشی پیاده سازی کنند. فارغ التحصیلان این رشته می توانند در آموزشگاهها ی زبان، مدارس، دانشگاهها و سایر موسسات آموزشی مشغول کار شوند. این افراد علاوه بر ارائه مشورت در خصوص بهترین نوع روش آموزش زبان، خود می توانند اقدام به آموزش زبان انگلیسی از طریق فناوری نموده و یا نرم افزار های آموزش زبان که هم از اصول نوین علمی پیروی کرده و هم منطبق با نیازهای بومی ما باشند تولید کنند.

در این رشته، می خواهیم به فارغ التحصیلان کامپیوتر یا زبان آموزش دهیم چگونه می توان از این فناوری برای آموزش زبان استفاده کرد. متأسفانه متخصصین کامپیوتری ما درک درستی از آموزش زبان ندارند و بسته های آموزشی زبان که توسط این افراد تولید شده فاقد کیفیت لازم است. از طرفی فارغ التحصیلان رشته ی آموزش زبان ما نیز خیلی با کامپیوتر بخصوص با نحوه ی استفاده از آن برای آموزش زبان آشنایی ندارند. هدف از این رشته تربیت افرادی است که در این دو زمینه بصورت تلفیقی صاحب تجربیات موفق می شوند. این رشته در حال حاضر دارای حدود پنج مجله ی تخصصی است که اتفاقا یکی از آنها دقیقا همین عنوان یعنی کاربرد کامپیوتر در آموزش زبان را دارد که توسط موسسه انتشاراتی تیلر و فرانسیس چاپ می شود. در ضمن یکی از ۱۰ نشریه ی برتر دنیا در حوزه ی علوم انسانی نیز با عنوان language learning and technology نیز دقیقا به همین موضوع می پردازد. در ضمن تقریبا تمامی مجلات تخصصی در حوزه آموزش زبان انگلیسی مقالاتی را در باره ی تاثیر کامپیوتر بر آموزش زبان منتشر می کنند و در هر شماره، تعداد این مقالات از مقالاتی که به مباحث سنتی تر می پردازند روز به روز بیشتر می شود.

تعداد دانشگاهی که این دوره را ارائه می کنند زیاد است. یکی همان دانشگاه منچستر است. دیگری کالج سنت میشل در ایالت ورمونت آمریکا است. دانشگاه ایالت آیوا هم این رشته را ارائه می کند. دانشگاه اوهایو در آمریکا نیز این دوره را ارائه می کند. دانشگاه کنت هم مجری این رشته است. دانشگاه ملیورن استرالیا نیز از سال ۲۰۰۰ میلادی اقدام به پذیرش دانشجویان در این رشته نموده است. در راستای جذب دانشجویان خارجی در مالزی و قبرس نیز دو دانشگاه در این دو کشور سرگرم راه اندازی این رشته اند چراکه برای خارجیانی نیز که قصد ادامه تحصیل دارند بسیار جذاب است. دانشگاه فین چین در تایوان نیز این دوره را ارائه می کند. در ایران نیز چندین سال است که توسط اعضای هیئت علمی این دانشگاه تلاش هایی برای تصویب و راه اندازی این رشته صورت گرفته است که امید است بزودی این تلاش ها به نتیجه برسد.

۲. آموزش زبان به کمک تلفن همراه

کاربرد موبایل در آموزش زبان یا MALL به رشته ای گفته می شود که در آن سعی می شود از طریق وسایل موبایل همچون گوشی هوشمند اقدام به آموزش و یادگیری زبان نمود. این رشته را می توان زیر شاخه ی رشته ی کاربرد کامپیوتر در آموزش زبان یا CALL و یادگیری سیار دانست. استفاده از وسایل سیار همچون گوشی هوشمند، دستگاههای پخش صوت و فیلم و سایر وسایل قابل حمل به زبان آموزان این امکان را می دهد که در هر زمان و مکان با استفاده از این وسایل اقدام به یادگیری زبان نموده و با اساتید و سایر همکلاسی های خود ارتباط برقرار نمایند.

استفاده از این وسایل دارای مزایایی است که در شیوه آموزش سنتی امکان پذیر نمی باشد. یکی از مزایای خاص این روش، یادگیری تعاونی است که در آن امکان مشارکت بین همکلاسی ها بسیار زیاد می باشد. کلپر (۲۰۰۲) پنج مزایا برای آموزش زبان از طریق وسایل موبایل بر می شمرد که عبارتند از:

قابلیت حمل: به لحاظ ماهیت این ابزار، راحتی قابل حمل بوده و می توان آنها را تقریباً در همه جا با خود به همراه داشت. تعامل اجتماعی: راحتی می توان با این وسایل برای تعاملات اجتماعی که لازمه زبان آموزی است استفاده نمود. حساسیت به متن: این وسایل می توانند بخاطر در دسترس بودن بر اساس زمان و مکان خاص نسبت به داده های زبانی واکنش مناسب ارایه دهند.

اتصال: راحتی می توان این وسایل را به شبکه های دیگر در درون یک مدرسه، دانشگاه و یا محیط آموزشی متصل نمود. فردیت: می توان مطالب آموزشی را متناسب با سطح هر فرد برنامه ریزی نموده و به وسیله ی موبایل فرد جهت آموزش انتقال داد.

۳. ترجمه ماشینی

ترجمه ماشینی شاخه ای از زبانشناسی رایانشی است که سعی در ترجمه زبان آدمی به کمک رایانه دارد. در پائین ترین سطح می توان این کار را با جایگزینی کلمات یک زبان با زبان دیگر انجام داد لیکن این عمل به ارایه ترجمه دقیقی منجر نمی شود. لذا نیاز به تحلیل در حد عبارت و جمله احساس می شود که این باعث پیچیدگی کار می شود. برای حل این مشکل از روش های آماری و حوزه ای استفاده شده است. در روشهای آماری، بر اساس تکنیک های پیچیده آماری سعی می شود معادل جمله ای در زبان دیگر محاسبه، انتخاب و جایگزین شود. در روش های حوزه ای، سعی می شود ویژگی های زبانی یک حوزه مثلا ریاضیات شناسایی و سپس به سیستم آموزش داده شود که در هنگام ترجمه متون ریاضی به چه شکلی عمل نماید. در حال حاضر این رشته دارای طرفداران بسیاری است و در مجلات تخصصی ترجمه، مقالات فراوانی در این حوزه به چاپ می رسد. دو نرم افزار به نامهای پدیده و پارس از اولین نرم افزارهایی بود که در حوزه زبان فارسی تولید شد و در حال حاضر مترجم گوگل توانسته است محبوبیت زیادی در میان فارسی زبانان پیدا نماید. بزرگترین مشکل ترجمه گوگل در زبان فارسی ورودی نا صحیحی است که کاربران به مترجم گوگل می دهند. چون متن از فایل پی دی اف کپی و به داخل مترجم گوگل درج می شود کاراکترهایی به داخل آن افزوده می شود که باعث گمراهی گوگل در تشخیص ابتدا و انتهای جمله شده و خروجی غیر قابل قبولی را تحویل می دهد.

۴. پردازش زبانهای طبیعی

پردازش زبان توسط کامپیوتر، استفاده از کامپیوتر جهت درک زبان آدمی است. منظور از درک این نیست که کامپیوتر همچون آدمی دارای قدرت تفکر، اندیشه، احساسات و عواطف شود. بلکه منظور این است که کامپیوتر قابلیت تشخیص و استفاده از زبان آدمی را داشته باشد. کاربردهای عملی پردازش زبان توسط کامپیوتر را می توان تا حدودی به موارد زیر خلاصه نمود:

- استفاده از زبان آدمی برای فرمان دادن به کامپیوتر به جای زبانهای مصنوعی که هم اکنون مورد استفاده قرار می‌گیرند (خواه گفتاری و خواه نوشتاری)
- بانک اطلاعاتی و سیستم ارائه دهنده کمک به کاربران در کامپیوتر که سؤالاتی را به زبان آدمی از کاربر بگیرد و پاسخ ارائه دهد.
- ترجمه خودکار متون علمی، فنی و تجاری از زبانی به زبان دیگر.
- ساخت خودکار بانک اطلاعاتی از متونی که دارای ماهیت فنی هستند همچون گزارش مربوط به تعمیر دستگاههای مختلف یا گزارش سوابق پزشکی بیمار.

تمامی این کاربردها فعلاً بصورت مختصر به زبان انگلیسی و سایر زبانهای اروپائی موجود می‌باشد. برخی از آنها هم اکنون استفاده تجاری نیز پیدا کرده‌اند برای مثال ترجمه نتایج جستجوهای مختلف در اینترنت.

این برنامه‌ها تاکنون دارای موفقیت نسبی هم بوده‌اند چرا که کامپیوتر جهت انجام آنها الزاماً نیازی به داشتن اطلاعاتی در مورد دنیای خارج ندارد. برنامه بانک اطلاعاتی، از زبان آدمی جهت ارائه اطلاعات کمک می‌گیرد. برنامه مترجم از این حقیقت سود می‌جوید که متون تخصصی بندرت از حوزه خاص خود خارج می‌شوند. قادرسازی کامپیوتر جهت درک شعر، داستانهای تخیلی و طنز بسیار مشکل‌تر است چرا که درک چنین مطالبی، مستلزم داشتن تجربیات بسیار زیاد بشری و دانش دنیای پیرامون می‌باشد. پس پردازش زبان آدمی توسط کامپیوتر، مستلزم تحمیل قید و بند بر دانش عمومی و تجربیات آدمی است.